

AMIR TEMUR VA TEMURIYLAR DAVRI IQTISODIY TA'LIMOTLARI

*Namangan Davlat Universiteti**Iqtisodiyot fakulteti S. IQT-AU-24 guruh talabasi**Abdullayeva Shohsanam Shuhrat qizi**Ilmiy rahbar: Otavaliyev Boburjon Sobirjon O'g'li**Yashil iqtisodiyot va barqaror biznes kafedrasi o'qituvchisi*

Annotatsiya: Ushbu maqolada buyuk sarkarda va davlat arbobi Amir Temur hamda Temuriylar davrida shakllangan iqtisodiy ta'limotlar ilmiy-nazariy jihatdan tahlil qilinadi. Asosiy e'tibor Amir Temurning iqtisodiy siyosati, adolatli soliq tizimi, savdo-sotiqni rivojlantirish, ishlab chiqarish va hunarmandchilikni qo'llab-quvvatlash hamda davlat boshqaruvida iqtisodiy barqarorlikni ta'minlash masalalariga qaratiladi. Shuningdek, Temuriylar davrida iqtisodiy tafakkurning rivoji va uning jamiyat taraqqiyotiga ta'siri yoritib beriladi. Tadqiqot natijalari iqtisodiy ta'limotlar tarixini o'rganishda muhim nazariy va amaliy ahamiyatga ega.

Kalit so'zlar: Amir Temur, Temuriylar davri, iqtisodiy ta'limotlar, soliq tizimi, savdo-sotiq, davlat boshqaruvi, iqtisodiy barqarorlik.

Kirish: Iqtisodiy ta'limotlar tarixida davlat taraqqiyoti va iqtisodiy boshqaruv masalalari muhim o'rin egallaydi. Bu jarayonda Sharq mutafakkirlari va davlat arboblari tomonidan ilgari surilgan iqtisodiy g'oyalar alohida ahamiyat kasb etadi. Xususan, Amir Temur va Temuriylar davrida amalga oshirilgan iqtisodiy islohotlar Sharq iqtisodiy tafakkurining yuksak namunasi hisoblanadi.

Amir Temur o'z davrida markazlashgan kuchli davlat barpo etish bilan birga, iqtisodiy barqarorlikka katta e'tibor qaratgan. U ishlab chiqarish, savdo-sotiq, soliq tizimi va davlat moliyasini adolat asosida boshqarishni asosiy vazifa deb bilgan. Temuriylar davrida esa ushbu iqtisodiy siyosat ilm-fan, hunarmandchilik va savdoning rivojlanishiga xizmat qilgan.

Amir Temurning iqtisodiy qarashlari faqat nazariy emas, balki amaliy faoliyat orqali hayotga tatbiq etilgan bo'lib, u jamiyat farovonligini davlat qudratining asosiy omili sifatida baholagan.

Metodologiya: Mazkur tadqiqotda iqtisodiy ta'limotlar tarixini o'rganishda qo'llaniladigan umumilmiy va maxsus tadqiqot usullaridan foydalanildi. Jumladan, tarixiy-tahliliy, mantiqiy va solishtirma usullar asosiy metodologik yondashuv sifatida qo'llanildi.

Tarixiy-tahliliy usul yordamida Amir Temur va Temuriylar davrining ijtimoiy-iqtisodiy sharoitlari o'rganildi. Solishtirma usul orqali Temuriylar iqtisodiy qarashlari boshqa Sharq davlatlaridagi iqtisodiy tizimlar bilan qiyoslandi. Mantiqiy tahlil va

umumlashtirish orqali mazkur iqtisodiy ta'limotlarning nazariy va amaliy ahamiyati asoslab berildi.

Adabiyotlar tahlili: Amir Temur va Temuriylar davri iqtisodiy qarashlari ilmiy adabiyotlarda asosan tarixiy, siyosiy va ijtimoiy-iqtisodiy nuqtayi nazardan tadqiq etilgan. Ayniqsa, "Temur tuzuklari" asari Amir Temurning iqtisodiy siyosatini o'rganishda muhim manba hisoblanadi.

Mazkur asarda soliq siyosati, yer munosabatlari, savdo yo'llarini rivojlantirish, hunarmandlarni qo'llab-quvvatlash va davlat moliyasini boshqarish masalalari keng yoritilgan. Shuningdek, Temuriylar davrida yozilgan tarixiy manbalar va zamonaviy ilmiy tadqiqotlarda bu davr iqtisodiy siyosati adolat va barqarorlikka asoslangan tizim sifatida baholanadi.

Natijalar va muhokamalar: Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, Amir Temur iqtisodiy taraqqiyotni davlat qudratining asosiy omili deb bilgan. U adolatli soliq tizimini joriy etib, aholining iqtisodiy manfaatlarini himoya qilgan. Savdo yo'llarining xavfsizligini ta'minlash orqali ichki va tashqi savdoni rivojlantirgan.

Temuriylar davrida esa ushbu iqtisodiy siyosat yanada takomillashtirilib, ilm-fan, madaniyat va ishlab chiqarishning yuksalishiga zamin yaratgan. Natijada iqtisodiy barqarorlik jamiyatning ijtimoiy taraqqiyotiga xizmat qilgan.

Xulosa: Xulosa qilib aytganda, Amir Temur va Temuriylar davrida shakllangan iqtisodiy ta'limotlar adolat, barqarorlik va davlat manfaatlariga xizmat qiluvchi muhim tizim bo'lgan. Ushbu iqtisodiy qarashlar bugungi kunda ham davlat boshqaruvi va iqtisodiy siyosatni takomillashtirishda nazariy asos sifatida muhim ahamiyat kasb etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Amir Temur. *Temur tuzuklari*. – Toshkent: O'zbekiston, 2018.
2. Karimov I.A. *Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch*. – Toshkent: Ma'naviyat, 2008.
3. Azamat Ziyo. *Amir Temur va Temuriylar davri tarixi*. – Toshkent: Sharq, 2016.
4. Ahmedov B. *O'zbek davlatchiligi tarixi*. – Toshkent: Fan, 2014.
5. Xaydarov A. *Iqtisodiy ta'limotlar tarixi*. – Toshkent: Iqtisodiyot, 2020.
6. Abdurahmonov O. *Sharq mutafakkirlarining iqtisodiy qarashlari*. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2017.
7. Bartold V.V. *Turkiston mongollar davrida*. – Toshkent: Fan, 1990.
8. Qodirov M. *Temuriylar davrida ijtimoiy-iqtisodiy munosabatlar*. – Toshkent: Universitet, 2015